

Šolske potreščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo

Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26

(nasproti „Zlate kaplje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

Srednješolski vestnik.

Pazinska gimnazija. Na pazinski gimnaziji je letos 193 dijakov, od teh 20 gospodičen. Novi učni osebje sta profesorja Vac in Koletič.

Madjarska gimnazija v Sarajevu. Madjarsko šolstvo namerava ustanoviti v Sarajevu madjarsko gimnazijo.

Srednješolsko. Naučno ministrstvo je dodelilo c. kr. profesorja na drž. gimnaziji v Kranju Antona Doklerja za šolsko leto 1912/13, na l. drž. gimnazijo v Ljubljani — Dež. šolski svet je imenoval učit. kandidata Petra Jonke za suplenta na c. kr. gimnaziji v Kočevju. — Za učitelja risanja na l. državni gimnaziji v Ljubljani je imenovan za šolsko leto 1912/13, akad. slikar Maksim Gaspari.

Kranjske vesti.

—r— **Šolski zdravniki.** Po zgledu drugih glavnih mest je nastavljen bivši napredni občinski svet ljubljanski dva začasna šolska zdravnik, in sedanja večina občinskega sveta deluje na to, da se oba šolska zdravnik stalno nastavi, zakaj pokazalo se je, da je inštitucija šolskih zdravnikov velike koristi za ljubljansko šolsko mladino. Šolska zdravnik preiščeta v začetku vsakega šolskega leta vse novovstopivše učence in učenke prvih razredov, si zapiše vse napake in bolezni v šolskozdravstvenem listu ter opazuje na podstavi te preiskave bolehnega otroka vso šolsko dobo. K tej preiskavi povabijo šolski voditelji posameznih šol tudi starše šolske mladine, ki jih šolska zdravnik opozarja na telesne hibe in bolezni otrok. V poljudnih govorih poučujeta prisotne starše, kako naj negujejo zobe otrok, kakšna bodi njih hrana, obleka, postelja, stanovanje itd. Pa s tem še ni končano koristno delo šolskih zdravnikov. Med šolskim letom prihajata najmanj vsakih štirinajst dni, če je treba, pa tudi večkrat, v šolo ter pregledata učence in učenke vseh razredov, jih opozarjajo na slučajne hibe in jim dajeta navodila, kako naj skrbijo za zdravje. O raznih zdravstvenih nedostatkih v razredu se posvetujeta s posameznimi razredniki in o splošno koristnih zdravstvenih predpisih pa konferirata šolska zdravnik s šolskim voditeljem, ki jih, če se pokaže potreba, povabi tudi k lokalni učiteljski konferenci. V svrhu izboljšanja šolske higijene predavata tudi pri okrajnih učiteljskih konferencah in pri roditeljskih sestankih. Torej dovolj dela v blagor šolske mladine. Napačno je pa mnenje nekaterih, da bi morala šolska zdravnik mladino brezplačno zdraviti. Te naloge nimajo šolski zdravnik nikjer.

—r— **Prijatelj učiteljstva.** Pretekli teden je umrl v Ljubljani g. Štefan Lapajne, c. kr. okr. glavar v p. Kot politični uradnik je služboval pri vseh okrajnih glavarstvih na Kranjskem in je tako imel priliko, da je vedno in povsod prihajal v dotiko z učiteljstvom. Ob vsaki priliki se je kazal prijatelj učiteljstva, ki je razumeval njegove težnje ter jih po svojih najboljših močeh podpiral. Odločno in odkrito je obsojal gonjo klerikalcev proti učiteljstvu, ker je vedel iz lastne bogate izkušnje, da naše učiteljstvo zvesto in natančno vrši svojo nalogo. Večkrat se je izjavil, da učiteljstvo v primeri s svojo plačo še preveč marljivo deluje. Bil je nasprotnik birokratizma in klerikalizma, ki sta glavna sovražnika naprednega učiteljstva in ljudske izobrazbe. Slomškarjev breznakažnežev ni mogel trpeti, ker je poznal njihove sebične namene. Med naprednim učiteljstvom pa je imel mnogo osebnih in intimnih prijateljev. Ob raznih prilikah, na zborovanjih in konferencah, je javno govoril kot uradna oseba o važnosti in pomenu učiteljstva ter se je čutil srečnega v krogu svojih ljudskih vzgojevalcev. Bil je v vsem podoben rajnemu glavarju Machkoti. Bodi značajnemu možu, ki tudi kot okrajni glavar ni zatajil svoje narodnosti in naprednosti, ohranjen blag spomin! Malo imamo takih — mož!

—r— **Ljudsko šolstvo.** Na šestrazrednici v Št. Vidu nad Ljubljano sta poleg že obstoječih vzporednic dovoljeni še dve vzporednici k drugemu in tretjemu razredu ter se v to svrhu nastavi dve provizorični učni osebje. — Na mesto nadučitelja Franca Fabinca, ki je dobil v svrhu

študij dopust, je imenovana bivša suplentinja na Brezovici Alojzija Verbič za suplentinjo na Dobrovi. — Na mesto učiteljice Marije Jurjevčič, ki je dobila dopust, je imenovana bivša suplentinja v Ihanu Angela Vode za suplentinjo v Ligojni, na mesto učiteljice Teodore Werne bivša provizorična učiteljica v Kalu Ida Papula za suplentinjo v Sostrem, na mesto Hermine Pellan izprašana učit. suplentinja Marija Cerar za suplentinjo v Spodnji Šiški, na mesto učiteljice Vide Sorn izpr. učit. suplentinja Jožefina Ravnihar za suplentinjo na Viču. Na mesto učiteljice Marije Sodnik, ki je dobila zaradi študij dopust, je imenovana za suplentinjo v Bevkah Roza Svetlič, bivša suplentinja v Smartnem pod Smarno goro. Na mesto na dopustu bivačice učiteljice Jožefe Primožič je imenovan za suplenta v Črnomlju abs. učit. kandidat Leon Fink in na mesto začasno vpokojenega učitelja Ernesta Šušteršiča v Podgozdu za prov. učiteljico abs. učit. kandidatinja Franc. Kenda. Abs. učit. kandidat Franc Kmetič je imenovan za prov. učitelja na šoli Salezijancev na Rakovniku. Namesto v Ambrus prestavljenega prov. učitelja Albina Lajovica je imenovana za prov. učiteljico v Vrhu Lucija Mencinger, bivša prov. učiteljica v Dragatušu. Na mesto obolele učiteljice Gizele Sedlak je imenovana bivša učiteljica v Smartnu Franciška Urbančič za suplentinjo v Trzinu, na mesto obolele učiteljice Marije Dolenc-Simončič abs. učit. kandidatinja Helena Komac za suplentinjo v Železnikih, za suplenta v Selcih pa je imenovan abs. učit. kandidat Iv. Golmajer na mesto učiteljice Eme Peče, ki je na dopustu zaradi vodstva gospodinskih tečajev. Deželni šolski svet je pristopil k brezplačni šolski praksi abs. učit. kandidatinja Danica Tavčar na mestni nemški deški ljudski šoli v Ljubljani, nadalje abs. učit. kandidatinja Metoda Vrančič. Ano in Marijo Ševčik na mestni slovenski osemrazredni deški šoli pri sv. Jakobu v Ljubljani. — Kamniški okrajni šolski svet je imenoval absol. učit. kandidatinja Marijo Malenšek za prov. učiteljico v Smartnem pri Tuhi. Nadučitelj Karel Rostohar v Vel. Trnu je dobil v svrhu študij dopust. Na njegovo mesto je imenovana za suplentinjo abs. učit. kandidatinja Alfonza Babnik. Prov. učiteljica in voditeljica v Kolovratu Marija Urbančič je prestavljena v isti lastnosti v Prežganje. Bivši učitelj na zasebni ljudski šoli Salezijancev na Rakovniku Albin Smole je imenovan za provizoričnega učitelja in voditelja na enorazrednici v Rudniku, za provizoričnega učitelja v Sp. Šiški pa bivši učitelj na Rakovniku Franc Lončar.

Štajerske vesti.

—š— **Nemška šola v Konjicah se hoče podreti.** Iz Konjic poročajo: Dne 9. t. m. je moral učitelj Fras otroke drugega razreda tukajšnje šulferajnske šole spustiti domov. Zapazil je, da se hoče podreti stavba, ki je bila šele lansko leto prizidana glavnemu šolskemu poslopju. Kmalu ko je učitelj spustil otroke drugega razreda domov, so opazili, da se je začel nagibati strop drugega razreda. Nagnil se je za 9 in pol centimetra. Spustili so takoj vse otroke iz šole in šolo zaprli. K sreči so nevarnost še pravočasno opazili, sicer bi se bila pripetila lahko velika nesreča. Že lansko leto se je pri glavnih vratih podrl en steber in je bila zaradi tega ubita ena učenka.

—š— **Na slovenski okoliški šoli v Celju** je ob šolskem letu 1912/13 zopet nad 400 učencev, tedaj za luknje, s katerimi razpolaga ta zavod v učne svrhe, naravnost horrendno število. Na tej šoli obstojajo že leta tri paralelke, ena celo že nad 11 let; a vse te paralelke so doslej še provizorne! Seve pri nemški mestni šoli je to vse drugače. Nas Slovence se pač mora povsod zapostavljati! — Kakor slišimo, se krajni šolski svet za celjsko okolično resno poteguje za definiranje paralelek na okoliški šoli ter za ustanovitev nove paralelke k IV. razredu, ki šteje letos 84 učencev. Vidi se hočemo, kaj ukrene ljubljani naš deželni šolski svet štajerski.

—š— **Razširili so petrazredno ljudsko šolo pri Sv. Križu na Murskem polju v šestrazrednico.**

—š— **Novo Roseggerjevo šolo** so slovesno otvorili predminolo nedeljo na Pragerskem.

—š— **Za častna občana** je imenoval nemškutarski občinski odbor v Peklu pri Poljčanah načelnika nemškega »Schulvereina« dr. Grossa in arhitekta Payerja, ki je v Peklu sezidal šulferajnsko šolo.

—š— **Nemci se učijo slovenščine.** Spodnještajerski Nemci so se začeli zadnje čase pridno učiti slovenščine. V Celju in v Mariboru vzdržuje »Südmark« javne učne tečaje za slovenščino in vabi osobito izobraženstvo ter trgovstvo in obrtništvo k učenju slovenščine. V Celju so uvedli na mestni trgovski šoli slovenščino kot obligaten predmet. To navdušenje Nemcev za slovenščino izvira iz dveh razlogov. Na eni strani je narodna zavest na Sp. Štajerskem vendar že toliko narasla, da Nemci po uradih in trgovinah ne morejo več izhajati brez slovenščine. Na drugi strani pa jim služi znanje slovenščine kot dobro zaslužjevalno sredstvo.

Goriške vesti.

—g— **Profesorja dr. Ilesiča** drugo predavanje v Gorici v soboto je bilo jako dobro obiskano kakor smo pričakovali. Navzoče občinstvo je ves čas pazljivo poslušalo njegova izvajanja in jih mestoma živo odobravalo.

—g— **Bralnemu društvu »Vodnica«** v Dol. Trebušah so darovali knjige: R. Fajgelj, nadučitelj v Sedlu; J. Mahnič, učitelj na Žagi; Marica Repičeva, učiteljica v Sedlu. Nadalje »Zveza narodnih društev« v Gorici po F. Podgorniku; učitelju v Gor. Trebušah. Odbor se tem potom iskreno zahvaljuje vsem darovalcem in sotrudnikom, želeč jim mnogo posnemačev. Živeli vrli rodoljubi!

—g— **Trgovsko in obrtno društvo za Goriško v Gorici** naznanja, da se prično že lani uvedeni trgovski tečaji letos 20. oktobra v »Šolskem Domu«. Poučevala se bosta predmeta knjigovodstvo in italijanščina. Tečaji bodo trajali tri mesece, poučevalo se bo v večernih urah, vsak predmet po dvakrat na teden. Vpisnina in šolnina znaša za ves čas tečaja za one, ki bi želeli obiskovati en sam predmet, K 8.—, za one, ki bi želeli posecati oba predmeta, pa le 12 K. — Šolnina je treba pri vpisovanju ali ob otvoritvi tečaja položiti. Opozarjamo pri tem interese, da je mogoč ta malenkosten znesek šolnine le tedaj, če se prikladi zadostno število obiskovalcev, zaradi česar pozivljemo ob tej priliki vse one, ki imajo zanimanje za te tečaje, da se gotovo in pravočasno vpišejo. Pripominjamo, da je ravno zaradi naših tečajev, vrščih se v minulem letu, nameščenih letos več gospodičen pri raznih podjetjih in trgovinah. Reflektante se pričeni z današnjim dnevom pa do 20. oktobra lahko vpišejo za obiskovanje teh tečajev v manufakturni trgovini Ivančič in Kurinčič v Gosposki ulici ali pa na dan otvoritve 20. oktobra ob 9. uri v »Šolskem Domu«.

Tržaške vesti.

—t— **Imenovanje šolskih nadzornikov.** Minister za uk in bogočastje je imenoval za okrajne šolske nadzornike za Trst in okolico za poslovno dobo od leta 1912. do leta 1918. upokojenega profesorja dr. Mihaela Stenta, glavnega učitelja na goriškem moškem učiteljski Ivanu Nekermana in ravnatelja meščanske šole v Trstu Ivana Pettenerja.

—t— **Politiško društvo »Edinost«** v Trstu je imelo v nedeljo svoj občni zbor. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva od monarhijske Slovanom pravično politiko, zahteva, da se na Hrvaškem povrnejo konstitucionalne razmere in pričakuje nadalje od odločujočih faktorjev v tej monarhiji, da v nobenem slučaju ne bodo oteževali borbe, ki so jo v svrhu osvoboditve krščanskih narodov iz turškega robstva zaprlele svobodne jugoslovanske države proti več nego petstoletnemu sovražniku, temveč da bodo to borbo podpirali vsaj s svojimi simpatijami.

Istrske vesti.

—i— **Obrtna šola v Pulju** je podržavljena, in pouk se bo vršil v italijanskem in hrvaškem jeziku. Šola bo obstajala iz dveh oddelkov: iz oddelka za risanje in

iz šole za nadaljno izobraževanje obrtnih vajencev. Drugi oddelk se zopet deli: a) v splošno dvorazredno šolo za nadaljne izobraževanje obrtnih vajencev s pripravljanimi tečajem, b) v trirazredno trgovsko šolo za nadaljno naobrazbo in c) v občno dvorazredno obrtno šolo za nadaljno izobraževanje učencev. Ta šola je velike važnosti tudi za naše ljudstvo, ker se bo — kakor že rečeno — poučevalo tudi v hrvaškem jeziku. Naj naši ljudje pošljajo svoje otroke v to šolo, da si bodo, ko odrastejo, lažje služili skorjod kruha.

—i— **Razpisane učiteljske službe.** Pazinski c. kr. okrajni šolski svet razpisuje mesto nadučitelja (II. raz.), učiteljice (III. raz.) in podučitelja v Tinjanu; mesto nadučitelja (II. raz.) v Trzinu; mesto učitelja-voditelja (III. raz.) v Boljuncu, Golgorici, Kaščergu, Gredmselu, Vranji, Sv. Lovreču, Drenju, Kozljaku, Borutu in Krbanah; mesto učiteljice (III. raz.) v Kršanu, Krnigi, Pionu in Bermu; mesto podučitelja v Zminju in Sv. Petru v šumi. Prošnje do 15ega novembra 1912. Natančneje glej »Osservatore« št. 232 z dne 10. t. m.

—i— **Razpisana štipendija.** Z začetkom šolskega leta 1912/13 sta oddati dva štipendija iz ustanove duhovnika Frana Pobarja (Fondazione Don Francesco Pobar), vsako po letnih 400 K. Pravico do uživanja teh štipendij imajo v prvi vrsti dijaki javnih srednjih in višjih šol ali zavodov, ki morejo dokazati, da izhajajo iz staršev ustanovnika, v drugi vrsti pa oni, ki morejo dokazati, da so iz njihovih prednikov. Uživanje štipendija traja ves čas naukov, tudi na visokih šolah, ako ne nastopijo slučajni, določeni v ustanovnem pismu, zaradi katerih dotičnik izgubi pravico do uživanja. Uživanje pa se sme na posebno prošnjo raztegniti še na eno leto do dosega doktorskega diploma. — Prošnje, opremljene s potrebnimi dokumenti, je predložiti deželnemu odboru istrskemu do 31. oktobra 1912.

Splošni vestnik.

Srbska mladina v vojski. Dosedaj se je prijavilo v Srbiji do 300 mladoletnih Srbov, da vrše administrativno službo namesto uradnikov, ki so odšli na vojno. Mnogo jih je že nastavljenih v poštinih in drugih uradih. Dečke, ki znajo jezdit, bodo uporabili za kurirje.

III. slovenski protialkoholni kongres. Dne 17. novembra se vrši v Ljubljani III. slovenski protialkoholni kongres. Predmeta ga skupno Slovenska protialkoholna zveza in pa Društvo zdravnikov na Kranjskem. Slednje si je na zadnjem občnem zboru stavilo obsežen socialni program in je izvolilo poseben odsek za ljudsko blaginjo in higieno, ki se ima pečati tudi s protialkoholnim vprašanjem. Kongres obeta postati zaradi udeležbe zdravnikov posebno zanimiv. Kakor čujemo, se bo obširno razpravljalo o vplivu alkoholizma na razne bolezni, n. pr., na duševne bolezni, jetiko, telesne poškodbe itd. Pravniki, šolniki in drugi strokovnjaki pa bodo poročali o kvantnem vplivu alkohola na socialne razmere vobče. Vsa prireditev bo zasnovana na široki podlagi in bodo povabljeni vsi sloji naroda, istotako zastopniki hrvaškega protialkoholnega gibanja.

»Südmarka.« Posebno pažnjo posveča »Südmarka« ljudskim knjižnicam. Lani je potrosila za ljudske knjižnice okoli 12.000 kron; sedaj ima knjižnice 270 s 169.055 zvezki. Obiskovalcev knjižnic je bilo lani 27.759; zvezkov izposojenih 235.964. — »Südmarka« je imela lani tri potovalne učitelje. Ti so jo stali 28.000 kron. Imeli so 435 sestankov, osnovali so 140 podružnic in pridobili 4111 članov.

Društvo za zgradbo slovenske sirotišnice v Čikagi so ustanovili čikaški Slovenci.

100kronske bankovce spravljajo iz prometa, ker so zasledili mnogo ponarejenih bankovcev po 100 kron. Nove bankovce po 100 kron bodo izdali tekem tega meseca.

Listnica uredništva:

Na prošnjo očeta Viktorja Miheliča, nadučitelja v D. M. v Polju, in z ozirom na žalost, ki jo povzroča sin svojim osi-velim staršem, opuščamo vsako nadaljno pisanje o sodni obravnavi in o vzrokih obsodbe. Stavek članka, ki bi moral iziti v današnji številki, smo uničili in rokopis sežgali — oboje izključno zato, ker se nam ubogi starši smilijo in ker jim nečemo po-